

LI2025/00250

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Enheten för bostäder och byggande
Lars I Eriksson

Uppdrag att utveckla reformen med certifierade byggprojekteringsföretag

Om Installatörsföretagen

Installatörsföretagen är en bransch- och arbetsgivarorganisation för företag som arbetar med vatten, el, värme, kyla, ventilation, larm och fiber. Vi har 4200 medlemsföretag med totalt 63 000 medarbetare. Installatörer spelar en nyckelroll i Sveriges energi- och klimatomställning samt beredskapsarbetet. Vi ser till att transporter och industriella processer elektrifieras och energieffektiviserar fastigheter och verksamheter.

Sammanfattning

Installatörsföretagen välkomnar Boverkets ambition att utveckla reformen med certifierade byggprojekteringsföretag (CBF). Vi ser ett stort värde i att skapa en mer enhetlig och förutsägbar tillämpning av byggregler över landet. Samtidigt vill vi

understryka vikten av att installationsbranschens särskilda förutsättningar beaktas i det fortsatta reformarbetet.

Systemet måste bli mer attraktivt än hittills

Installatörsföretagen konstaterar att införandet av certifierade byggprojekteringsföretag ännu inte inneburit någon förändring i praktiken, då systemet ännu inte används då det inte finns några ackrediterade certifieringsorgan. Det har från certifieringsorgan framförts synpunkter att kraven gör ackrediteringen och därmed certifieringen alltför dyr för att det ska finnas en marknad. Mot den bakgrunden borde Boverket gjort en utvärdering av varför ingen velat investera i en ackreditering. Installatörsföretagen har fått signaler om att en tänkbar delförklaring kan vara att kvalitetsledningssystem inkluderas i revisionen *även* om ett företag redan är certifierat mot ISO9001 eller likvärdigt (som BKMA och FR2000), vilket driver kostnader.

I detta sammanhang är det värt att notera Boverkets bedömning att den administrativa bördan för certifieringsorganen (som hittills visat svalt intresse) kommer att öka i och med förslaget. Vidare kommer även ackrediteringskostnaden att öka med 30-35 procent, och denna kostnad kommer sannolikt överföras till den som certifierar sig.

De eventuella vinsterna av att certifiera sig måste därmed vara så stora att det lönar sig att ta dessa kostnader och ändå, som ett CBF, kunna vara ett konkurrenskraftigt alternativ till det offentliga som redan har tagit dessa kostnader i sitt system. Därför är det av stor betydelse för systemets attraktivitet att tydliggöra att kommuner inte ska kunna ta ut en bygglövsavgift för de delar där CBF använts.

Värdet av systemet avseende tidsvinster, reducerad administration och minskad risk för omtag behöver tydliggöras.

Förtydligande av omfattning av utvidgning till fler byggnadstyper

Det finns en otydlighet kring vilka sorters byggnader som kan omfattas av utredningens förslag, då närmare preciseringar görs först i en författning från Boverket, på motsvarande sätt som i gällande regler. Det är därför svårt att bedöma hur systemets attraktivitet kommer att påverkas då det inte är klart hur omfattande breddningen till fler byggnadstyper kommer att bli.

Boverket nämner exempelvis lokaler för förskolor, skolor och primärvård som exempel på bostadsnära service som kan omfattas av systemet. Samtidigt hänvisas till utredningen *Ordning och reda – förstärkt och tillförlitlig byggkontroll (2023:70)* som bland annat nämner vårdinrättningar samt skolor, förskolor och fritidshem, som skulle kunna vara aktuellt för ett krav på sakkunnigkontroll. I den utredningen övervägdes det om Certifierade byggprojekteringsföretag skulle kunna vara ett alternativ till personcertifierade sakkunniga (s.384), men avstod från en sådan lösning då det ännu inte finns några sådana företag. Om CBF blir vanligt förekommande finns skäl att överväga detta igen.

Det kan också övervägas om fler konstruktioner än endast bostäder, bostadskomplement och bostadsnära service kan läggas till systemet. Exempelvis skulle hallbyggnader som ofta är standardiserade och utgör enklare konstruktioner vara lämpliga att addera till systemet för att öka dess attraktivitet.

Boverket nämner inte byggbodar i sin rapport, men dessa är en förutsättning vid nybyggnation av bostadshus. Då det görs olika bedömningar mellan kommuner om när en byggbod omfattas av bygglov, vilket i sig skapar osäkerheter och ökade ledtider, bör det förtydligas att även byggbodar kan hanteras av CBF i de fall de kräver bygglov.

Byggkravsnämnd

Ett av syftena med reformen är att underlätta repeterbara processer och öka effektivitet och förutsebarhet. Systemet är ett steg i rätt riktning, men Installatörsföretagen bedömer den otillräcklig för att möta de utmaningar som finns med olika regeltolkning för liknande byggprojekt mellan kommuner. Denna problematik kan bli än mer utmanande med ett nytt byggregelverk som är mer öppet för tolkning än det tidigare. Installatörsföretagen förordar därför att det etableras en funktion med uppgift att övervaka att likriktning av bedömningar uppnås och att motstridiga lokala särkrav inte tillämpas och ges mandat att ge nationellt godkännande av tekniska lösningar och för verifieringsmetoder för såväl kvantitativa som kvalitativa funktionskrav. Detta i syfte att säkerställa att nationell likriktning av byggnadsnämnders bedömningar uppnås och att motstridiga lokala särkrav inte tillämpas. En utgångspunkt för en sådan funktion kan vara utredningen *Modernare byggreglers förslag om Byggkravsnämnd*.

Övergripande ställningstaganden

1. Tidigt involverande av installationsföretag

Det är av stor vikt att CBF har ingående kunskaper om placering och utrymmesbehov för de system som olika installationer kräver. Detta för att undvika att installationer i slutskedet av projekteringen visar sig kräva mer utrymme än vad som initialt bedömts, vilket kan påverka tillgänglighet och funktion negativt.

Vi rekommenderar att CBF involverar installationsföretag redan i de tidiga skedena av processen, särskilt vid upprättande av kontrollplaner, för att säkerställa att installationsaspekter beaktas på ett korrekt och effektivt sätt.

2. Effektivare kommunal bedömning

En fördel med ett välfungerande CBF-system är att det kan frigöra resurser inom kommunerna, vilket möjliggör att dessa kan fokusera på övriga bedömningsområden. Detta kan förhoppningsvis bidra till en mer effektiv och rättssäker byggprocess.

3. Utmaningar med självcertifiering

Det är viktigt att byggherrar som certifierar sig själva tar med installationsperspektivet i byggprocessen så att ytan i byggnaden inkluderar

ordentligt med installationsutrymmen. Allt för att främja funktionalitet och undvika framtida driftproblem.

4. Installationsbranschens stöd för reformen

Installatörsföretagen ställer sig bakom reformen som innebär att ett certifierat byggbedömningsföretag ska kunna förenkla och effektivisera byggprocessen. Branschen efterfrågar projekt med hög grad av standardisering, vilket bidrar till ökad produktivitet och kvalitet i byggandet.

5. Certifieringskravens nivå och trovärdighet

Det är viktigt att certifieringskraven för CBF-systemet är robusta. De ackrediterade företagen måste behålla en viss status och trovärdighet i samhällets ögon för att säkerställa förtroendet för systemet och dess funktion.

Med vänliga hälsningar

Johnny Petré

VD Installatörsföretagen

Andreas Åström

Näringspolitisk chef Installatörsföretagen
andreas.astrom@in.se